

Rysskräck i norden?

En analys av synen på Ryssland i svensk och finsk media.

Abstract

Denna uppsats behandlar hur Dagens Nyheter och Hufvudstadsbladet har rapporterat om den planerade gasledningen genom Östersjön och det ryska parlamentsvalet 2007. I uppsatsen används attributionsteorin för att genomföra en kvalitativ textanalys av ledare i de båda tidningarna. De utvalda ledarna har skrivits angående de båda händelserna och är skrivna under perioden 2007-01-01 till 2007-12-14. Uppsatsen använder sig av den metod och teori som Stefan Höjelid använde i sin doktorsavhandling "*sovjetbilden i nordisk press*". Med hjälp av attributionsteorin kan vi se distinkta olikheter, men även likheter i ledarnas orsaksförklaringar till om händelserna. Resultatet visar även att tidningarna använder sig av förutfattade meningar vid rapportering av händelser som det finns begränsad informationsmängd om.

Nyckelord: gasledning, parlamentsval, ledare, DN, Hufvudstadsbladet, Höjelid, Ryssland, attributionsteori

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
1.2	Beskrivning av Höjelids doktorsavhandling.....	2
2	Metod och Material	4
2.1	Avgränsning.....	5
3	Teori	7
4	Parlamentsvalet	9
4.1	Bakgrund.....	9
4.2	DN: om parlamentsvalet.....	9
4.3	Hufvudstadsbladet (HBL) om parlamentsvalet.....	10
5	Gasledningen genom Östersjön	12
5.1	Bakgrund.....	12
5.2	DN om north stream.....	13
5.3	HBL om north stream.....	15
6	Slutsatser	17
6.1	Utvärdering av attributionsteorin.....	18
6.2	Jämförelse med Höjelids resultat.....	18
7	Referenser	20

1 Inledning

Ända sedan Vladimir Putin tillträdde posten som landets president för åtta år sedan, har Ryssland tagit flertalet steg bakåt i sin utveckling från en konsoliderad demokrati. Vladimir Putins presidentmandat lider förvisso mot sitt slut men han har, genom att stå som förstanamn på partiet Enade Rysslands lista, garanterat sig själv en fortsatt unik ställning inom rysk politik (Svd, 3 dec 2007). Putin har i valrörelsen, men även vid internationella tal, tydligt deklarerat att landet åter ska bli en kraft att räkna med i världen. Han har slagit an en tydligt nationalistisk sträng och drar sig inte för att hylla landets historia.

Parlamentsvalet som enligt europeiska valobservatörer inte kan betecknas som ett godkänt demokratiskt val, utan snarare en folkomröstning för Putin, är en av de händelser som vi ser som ett tecken på den negativa utvecklingen. Men även gasledningen ”Nord Stream” har omnämnts i media som en säkerhetsrisk för Sverige, främst för att gasledningen planeras att dras mycket nära den svenska territoriella gränsen till havs. Från Rysslands östersjögränsande kust, genom östersjön, till Tyskland för att förse landet med rysk naturgas.

Liknande säkerhetsdiskussioner fördes i samband med händelser under 80-talet. Vid incidenter såsom grundstötningen av en sovjetisk ubåt i den blekingska skärgården 1981, målades en negativ bild av Sovjet upp på ledarsidorna i svensk press. Detta skrev Stefan Höjelid om i sin doktorandsavhandling ”*sovjetbilden i nordisk press*” från 1991. Höjelids tanke med sin undersökning var att ”med stöd av attributionsteorin belysa hur pressen i de nordiska länderna hanterat den osäkra informationen i de aktuella händelserna”. Denna metod ser vi som mycket intressant och vi vill använda oss av den för att genomföra en liknande undersökning på ett mer aktuellt material.

Vår disposition ser ut som följer: presentation av syfte och frågeställningar som inledande kapitel. Vidare följer en presentation av Höjelids doktorsavhandling. Material, metod och vår valda avgränsning blir beskrivet i det nästkommande kapitel. Därefter gör vi en presentation av attributionsteorin, som följs av en Bakgrundsbeskrivning och analys av det empiriska materialet. Till sist presenterar vi en Slutsats av vår analys, en utvärdering av attributionsteorin samt en jämförelse med Höjelids slutsatser.

1.1 Syfte och frågeställning

Vi tycker oss kunna ana vissa likheter i det senaste årets ledarsidor angående den ryska utrikespolitiken och 80-talets ledarsidors åsikter om dåtidens Sovjet.

Huvudsyftet med vår uppsats syftar således till att genomföra en liknande undersökning som Höjelid, baserat på ett mer aktuellt empiriskt material. Vi använder oss av Höjelids metod och teori för att analysera ledare i DN och Huvudstadsbladet, dock med en, från början kritisk inställning till metod och teori.

Vi har valt att formulera vår huvudfråga på följande vis:

- ∞ vilka tolkningar av Rysslands agerande har tidningspressen i Finland och Sverige gjort kring diskussionen om gasledningen och det ryska parlamentsvalet? Finns det likheter med dessa tolkningar och Höjelids resultat?

I vår analys av det empiriska materialet kommer vi använda två av de fyra underfrågorna som Höjelid ställt upp i sin frågeställning:

- ∞ Beskrivs tidningarnas orsaksförklaringar i dispositionella eller situationella termer och vilka av dessa faktorer som i så fall anförs som orsaker till det aktuella agerandet?
- ∞ Innehåller ledarna så kallade tumregler (judgmental heuristics) dvs. tolkningsresonemang i termer av ”representativitet” ”tillgänglighet” och vilka samband – historiska och andra – försöker man påvisa?

Dessa två frågor anser vi intressanta och användbara för vår snarlika undersökning och avser därför försöka besvara dem. Vidare förklaring av frågornas närmare innebörd beskrivs i uppsatsens kommande avsnitt.

Höjelid ställer även sig frågan vilka likheter och skillnader som ett lands tidningar beskriver sin sovjetbild på. Höjelid vill även beskriva tidningarnas publiceringsmönster (Höjelid, 1991, s 36). Av praktiska skäl kan vi inte innefatta dessa frågor i vår undersökning eftersom vi varken har den tiden det skulle ta och inte använder oss av ett lika stort empiriskt material.

Som ytterligare ett avsnitt i vår uppsats vill vi jämföra tidningspressens diskussioner angående den ryska utrikespolitiken från dåtidens sovjet och med dagens Ryssland. Vi frågar oss om det finns några likheter eller olikheter med Höjelids slutsatser och de slutsatser som vi kan dra ifrån vår egen undersökning.

1.2 Beskrivning av Höjelids doktorsavhandling

Vi har efter bästa förmåga, sett till tid- och omfångsaspekten, sökt efter forskning inom vårt valda ämne. Det har skrivits en hel del om relationerna mellan de nordiska länderna och Ryssland, men när det kommer till vår specifika avgränsning är utbudet av tidigare forskning betydligt mindre. Sett till vår frågeställning och vår gällande avgränsning till just svensk och finsk press finns

det i princip bara ett verk som passar in i kategorin tidigare forskning. Det är doktorsavhandlingen ”*Sovjetbilden i nordisk press*” skriven av Stefan Höjelid 1991. Höjelids avhandling fokuserar på hur länderna Sverige, Norge och Finland har reagerat på sovjetiskt agerande i den nordiska regionen under 1980-talet. Han har, precis som vi ämnar göra, fokuserat på hur tidningarna i dessa länder valt att framställa sovjets agerande vid vissa specifika händelser och hur tidningarna har byggt upp sina resonemang kring relativt oklara och tvetydiga fakta.

Höjelid bygger upp sin doktorsavhandling kring en rad kända händelser där Sovjetunionen och de tre nordiska länderna är inblandade och där de alla, på olika sätt, har en betydande roll. I hans avhandling belyser bland annat händelsen då den ryska ubåten, U-137, gick på grund i den blekingska skärgården år 1987. Höjelid belyser det faktum att det, dagen därpå, trots nästintill obefintlig information från offentliga källor, fanns en rad analytiska kommentarer kring händelseförloppet i de flesta stora nordiska tidningarna. Det fanns dessutom en analys av hur denna händelse påverkade hotbilden från Ryssland gentemot de nordiska länderna i allmänhet och Sverige i synnerhet (Höjelid 1991 s. 53). De nordiska tidningsledarna använde sig, enligt Höjelid, av redan etablerade allmänna uppfattningar om Sovjetunionen och kunde på så sätt förankra sina egna åsikter och analyser i läsarnas medvetande.

Avhandlingen fokuserar som sagt på händelser som utspelade sig under 1980-talet, men vi tycker oss ändå kunna se klara paralleller till dagens mediala diskurs kring ämnet Ryssland. Under den tidsperiod som vi valt som avgränsning, dvs. Under det senaste året, har Ryssland haft en stark ekonomiskt gynnsam utveckling. Det har lett till att landet har fått möjligheten att genomföra stora resurskrävande projekt på många olika plan. Ett sådant projekt är den planerade gasledningen i Östersjön, det så kallade *Nord Stream-projektet*. Vi vill, med Höjelids avhandling som förlaga, se om det går att hitta några likheter mellan 1980-talets mediala tonläge och dagens rapportering kring Ryssland.

2 Metod och Material.

Eftersom vi har valt att, i stora drag, replikera huvuddragen av Höjelids doktorsavhandling *Sovjetbilden i nordisk press* kommer vi att utgå ifrån dennes metod- och materialavsnitt även i vårt eget arbete. Vi har dock genomfört vissa förändringar inom dessa båda områden. Förändringar som kommer att behandlas mer utförligt under avgränsningsavsnittet.

Utifrån vår valda teori har vi valt att använt oss av begreppen incidenter och utspel i vårt analysarbete. De händelser vi valt att analysera har kategoriserats som antingen incident eller utspel. Med hjälp av dessa kategoriseringar tror vi oss få fram en metod som ger en tydligare strukturering av vårt analysmaterial för såväl oss själva som för läsarna. När vi definierar utspel och incidenter använder vi oss av de definitioner som Höjelid presenterar i sin avhandling. Där används begreppet incident för att beskriva negativa händelser och utspel således för att beskriva positiva händelser som utförs av Sovjetunionen. När det gäller incidenter handlar det, i Höjelids fall, uteslutande om rent militära händelser vilket gör att det är relativt enkelt att avgöra händelseförloppet och orsakssammanhanget från fall till fall. I begreppet utspel handlar det om exempelvis demokratiutspel och nedrustningsinbjudningar av de sovjetiska ledarna.

I vårt arbete har vi dock valt att granska svensk och finsk press agerande och hållning kring två specifika händelser, den planerade gasledningen i Östersjön och det ryska parlamentsvalet som ägde rum den andra december i år. Två händelser som, till skillnad från de militära och de något mer precisa händelseförlopp som Höjelid analyserar, är betydligt mer komplexa och därmed också något svårare att göra en rättvis analys av. Vi tror dock att det, trots de relativa olikheterna, är fullt möjligt att utgå ifrån de begrepp som Höjelid utgår ifrån i sitt arbete och har således valt arbeta utifrån de ursprungliga begreppsförklaringarna. Skillnaden blir dock att vi arbetar mer med detaljerat med våra två valda ämnen, gasledningen genom Östersjön och det ryska parlamentsvalet. Eftersom dessa två ämnen inte direkt kan kategoriseras på det sätt som Höjelid kategoriserar sina händelser i incidenter och utspel har vi valt ett något differentierat tillvägagångssätt. Vi analyserar hur svensk och finsk press har behandlat dessa två ämnen under det gånna året och försöker därefter se om det går att hitta incident- och utspelsliknande retorik i kommentarerna kring de valda ämnenas händelseförlopp under år 2007. Genom att angripa våra valda ämnen på detta breda sätt tror vi oss ha en större möjlighet att kunna urskilja nyanserna i de kommentarer som våra valda tidningars ledare gör kring de två ämnena.

I vårt arbete har vi valt att använda oss av tryckta tidningsledare ur svenska, oberoende liberala Dagens nyheter och finska, oavhängiga Huvudstadsbladet. Dessa två tidningar finns även med i det material som Höjelid använder sig av i

sin avhandling men är där bara två av totalt sju tidningar. Vi ser dessa tidningar som goda och relevanta källor för vårt analysarbete och vi anser att de båda tidningarna vänder sig till ett tvärsnitt av sitt lands befolkning. De båda tidningarna måste också ses som betydelsefulla och respekterade aktörer inom respektive lands mediavärld och blir genom detta trovärdiga representanter för svensk och finsk press. Vi kan även konstatera att delar av DN:s ledarektion är relativt välkända aktörer inom den svenska samhällsdebatten och måste således sägas ha en journalistisk trovärdighet som borgar för en god kvalitet på det analyserade materialet. Av Höjelids egna kommentarer att döma är förhållandet detsamma för ledarektionen på Hufvudstadsbladet.

2.1 Avgränsning

Vid valet av vårt arbetes analysmaterial har vi varit tvugna att genomföra vissa avgränsningar. Vi har inte fullt ut kunnat följa samma arbetsmönster som Höjelid använder sig av i sin anhandling. Vi har inte heller haft möjlighet att använda oss av samma kvantitet när det kommer till antal valda tidningar. Dessa två avgränsningar beror primärt på att vi har en begränsad tid till vårt förfogande. Vi hinner helt enkelt inte gå igenom alla de sju tidningar som Höjelid använder sig av i sin avhandling. Tidsramen gör också att vi väljer att enbart koncentrera oss på de två länderna Sverige och Finland och utelämnar således Norge. Detta gör att den aktuella studien inte blir identisk Höjelids, men vi anser ändå att det valda analysmaterialet är fullt tillräckligt och ger oss alla möjligheter att komma fram till ett relevant resultat som är så likt Höjelids arbete som möjligt.

För att kunna genomföra en relevant och greppbar analys av svensk och finsk press har vi varit tvungna att göra både ämnes- och tidsmässiga avgränsningar. När det gäller den tidsmässiga avgränsningen har vi kommit fram till att tidsperioden ett år är en relevant längd för att få fram ett tillräckligt underlag för vår analys. Anledningen till att vi valt just denna tidsperiod för vår studie grundar sig på två faktorer. Det grundar sig främst i att det är först under denna period som vi själva tycker oss kunna se att den gynnsamma ekonomiska utvecklingen i Ryssland har realiserats till politisk makt. Ryssland export av sina gasfyndigheter har inbringat enorma summor till den ryska statskassan under flera års tid. Vi anser dock att det är först under slutet av år 2006 och under hela 2007 som dessa inkomster och påföljande investeringar har kunnat omvandlas till reella ting. Detta har tagit sig uttryck i form av en ökad försvarsbudget och stora investeringar i den lukrativa naturgasindustrin och dess infrastruktur (Sydsvenskan, 5 aug 2007). Vi ser även vår egen utbildning under året som en relevant faktor vid valet av tidsperiod. Tack vare våra studier under fortsättningskursen och framförallt genom kursen konflikt och samverkan i internationell politik blir det gångna året ett naturligt val. Framförallt genom det ryska parlamentsvalet har situationen och

utvecklingen i Ryssland aktualiserats och detta har gjort att det har integrerats i vår utbildning.

Vi har valt att inrikta oss på det gångna året och preciserat den exakta tidsavgränsningen till tiden mellan 2007-01-01 till 2007-12-14.

När det gäller val av tidningar har vi redan tangerat orsakerna till att valet föll på just Dagens nyheter och Huvudstadsbladet. I avhandlingen *Sovjetbilden i nordisk press* ingår båda dessa tidningar i analysmaterialet. När vi skulle göra vår eget urval inför detta arbete ställde vi oss frågan vilken eller vilka tidningar som på bästa sätt skulle kunna sägas representera befolkningarna i Sverige och Finland. Vi konstaterade snart att vi skulle behöva välja ut en tidning för varje land. I urvalsprocessen som följde var valet av finsk tidning relativt enkelt. I Höjelids avhandling ges nämligen en förklaring som är lika användbar idag. Höjelid konstaterar att Huvudstadsbladet är den största svenskspråkiga tidningen i Finland och har alltid haft en särställning i Finland, när det gäller utländska mediers rapportering om utvecklingen i Finland (Höjelid 1991 s. 37). Läger vi till det faktum att inte någon av författarna behärskar det finska språket ter sig valet av finsk tidning ganska naturligt.

När det kommer till valet av vilken svensk tidning som skulle ligga till grund för vår analys var beslutet något svårare. Höjelid använder sig av sju tidningar, varav tre svenska, i sin doktorsavhandling. De tre svenska tidningarna är Dagens nyheter, Svenska dagbladet och Arbetet (Ibid). Tidningar som alla representerar något olika politiska hållningar och därigenom täcker in en majoritet av Sveriges befolkning åsiktsmässigt. Att utifrån dessa tre bara välja en tidning som på bästa sätt ska representera svensk press är självklart svårt. Vi har, efter noga övervägande, valt Dagens nyheter som representant för svensk press. Vi anser att Dagens nyheter är den tidning i Sverige som kan säga representera det största tvärsnittet av landets befolkning. Skulle vi se till enbart upplagestorlek så är tidningen Metro störst. Väger vi däremot in journalistisk trovärdighet och folklig etablering, tillsammans med upplaga, i vår bedömning hamnar Dagens nyheter i en klass för sig. Enligt tidningens hemsida titulerar Dagens nyheter sig själva liberala, vilket också måste vägas in i bedömningen. Den svenska politiska kartan utgår i de allra flesta fall från de liberala värderingarna. Från Socialdemokraterna på vänsterkanten till Moderaterna på högerkanten finns en liberal tråd som genomsyrar dess politik. Således kan det sägas att en övertygande majoritet av den svenska befolkningen har en idémässig förankring i liberalismen. Detta faktum gör att vi tycker oss kunna försvara vårt val av Dagens nyheter som representant för svensk press och indirekt också representant för det svenska folket i den nordiska mediavärlden.

3 Teori

I vår analys av hur tidningspressen i Finland och Sverige har beskrivit händelserna kring den planerade gasledningen i östersjön och Vladimir Putins agerande kring det senaste dumavalet i ryssland, kommer vi att använda oss av *attributionsteorin* (Höjelid, 1991, s. 24).

Attributionsteorin har sitt ursprung i en del av socialpsykologin som kallas kongnitiv teori, vilket är teorier om den tänkande människan. Teorin innebär att människor förklarar händelser eller någons handling med orsaker eller motiv. Detta kallas att *attribuera*, vilket vi människor gör för att göra vår omvärld mer lättförståelig och förutsägbar. Realistiskt sett, om vi vet orsaken till en händelse, kan vi förutse liknande framtida händelser och därmed kontrollera om de ska ske eller inte.

Enligt attributionsteorin uppfattar människor händelser som produkten av en orsak. Dessa orsaker kan enligt teorin vara påverkade av *aktören* själv eller aktörens *omgivning*, interna eller externa orsaksförklaringar. Höjelid beskriver i sin avhandling dessa två variabler som *dispositionella* respektive *situationella orsaksförklaringar* vilket även vi väljer att göra.

För att göra klagöra resonemanget kan vi försöka exemplifiera det på vår efterkommande undersökning. De interna (dispositionella orsaksförklaringarna) är i vår studie Ryssland som aktör. Skribenterna förklarar landets agerande genom att betonar dess interna grundläggande drag och karaktärssegenskaper. Samtidigt kan skribenterna förklara händelserna utifrån extern (situationella orsaksförklaringar) påverkan. Dvs. Ryssland gjorde så eller så pga. Den givna situationen eller de yttre omständigheterna.

Ett andra exempel. Om du kuggar på den senaste metodtentan kan det vara bra att veta orsaken. Var det så att du helt enkelt övat för lite inför tentan (intern orsak), eller var tentan svårare än vad den borde varit (externa orsak)?

En person som försöker förklara (attribuera) en händelse ser inte bara till händelsen i sig. Enligt den framstående forskaren inom attributionsteori, Heider, finns fyra variabler som bör ses som centrala i attributionsprocessen, (Fiske-Taylor, 1991. s. 25).

1. aktören som observeras, vilket kan vara en person eller som i vårt fall, ett objekt såsom Ryssland
2. den situation vilket händelsen uppträder i
3. den person som *attribuerar*, observerar
4. handlingens konsekvenser, vilken kan vara i positiv eller negativ bemärkelse

Det finns flertalet delar i attributionsteorin som på olika sätt belyser själva attributionsprocessen som vi människor gör. I Höjelids avhandling, liksom denna studie, använder vi den del av teorin som beskriver hur människor attribuerar för att förklara händelser med otillräcklig information om. I sådana lägen menar forskare såsom Kelly, att människor använder sig av tidigare erfarenheter för att förklara orsaken till en nyss uppstådd händelse. När vi konfronteras med en händelse där vi inte helt säkert kan förklara orsaken använder sig människor av vissa tumregler vid attributionsprocessen. Inom socialpsykologin kallas detta tumregelsystem för ”Judgmental heuristics”. Dessa tumregler utvecklar vi bland annat genom erfarenheter av tidigare orsaker till händelser (Fiske- Taylor, 1991, s. 392). I Höjelids avhandling innebär dessa tumregler två begrepp som han påstår vara användbara vid sin analys. *Representativitet* och *tillgänglighet*.

Representativitet är den tumregel som förklarar orsaken till en händelse genom historiska analogier. Den aktuella händelsen liknar en tidigare. Alla händelser som liknar den aktuella situationen kan man omöjligt minnas, vissa är mer frekventa i en persons minne. Detta är vad tillgänglighet – begreppet handlar om. En ledarskribent kan tolka nutida händelser med hjälp av den bild av verkligheten som den byggt upp under sitt liv. Denna bild är då färgat av vissa händelser som anses viktigare än andra. Som exempel anser nog de flesta människor att andra världskriget var en historiskt viktig händelse som påverkat världen på olika sätt.

Höjelid menar att attributionsteorin kan bidra till att förklara hur händelser tolkas av tidningspressen (Höjelid, 1991, s. 32). Vi kommer därför att använda samma teori för att senare kunna utvärdera dess användbarhet.

4 Parlamentsvalet

4.1 Bakgrund

Den 2:e december 2007 höll den ryska federationen parlamentsval. Vladimir Putins stödparti, enade ryssland gick segrande ur valet. Valet har varit mycket omdiskuterat i media både innan och efter valdatumet. Främst för att det ansågs som odemokratiskt, tillsammans med att landets internationellt sett allt mer aggressiv framtoning.

OSSE -organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, lämnade dagarna efter valet officiellt uttalande om det just avklarade valet i en rapport. Rapporten beskriver främst fyra punkter där man kritiserar valet för att vara odemokratiskt. För det första var staten starkt inblandad i valet, Putin själv stod bland annat först på enade rysslands valblanketter, trots att han enligt lag inte kunde bli omvald. För det andra visade media starka sympatier med Putins stödparti, enade Ryssland. Enligt rapporten lyckades statlig media inte visa en neutral och opartisk valbevakning. För det tredje var den nya vallagen problematisk, den hindrade mindre partier från att tävla om väljarna. För det fjärde fanns många rapporter om trakasserier mot oppositionspartierna. Exempelvis gripandet av Garri Kasparov, företrädaren för det andra Ryssland som var ett av oppositionspartierna. Kasparov greps veckan innan valet och dömdes till fem dagars fängelse för att ha anordnat en otillåten demonstration mot Putin. (DN, 3 dec 2007)

4.2 DN: om parlamentsvalet.

Till att börja med vill vi påminna om de analysfrågor vi försöker besvara utifrån det empiriska materialet. För det första, beskrivs tidningarnas orsaksförklaringar i dispositionella eller situationella termer. För det andra, använder ledarna så kallade tumregler ”judgemental heuristics” när de gör orsaksförklaringar av händelser, och hur gör de detta? Med stöd av attributionsteorin gäller det att beskriva och analysera hur pressen tolkat parlamentsvalet i Ryssland.

Ledarna i DN fokuserar kring Putin och hans agerande eller kommande agerande efter valet. DN diskuterar i sina ledare under hösten vad Putin har för planer inför framtiden efter parlamentsvalet. Skribenterna försöker ge svar på hur Vladimir Putin tänker styra landet efter att han avgått som president. Med en

kritisk ton är alla ledarskribenter eniga om att han kommer att fortsätta vara den som sitter på större delen av makten i Ryssland efter presidentvalet. En starkt kritisk ton används mot Putins agerande:

Valet till duman var inte rättvist, det levde inte upp till många av de krav som bland andra Europarådet ställt (DN, 4 dec 2007).

Valets odemokratiska tema förklarar DN med en blandning av Situationella och Dispositionella orsaksförklaringar. Den förstnämnda förklaringen kan urskiljas när DN beskriver väljarnas starka stöd för Putin. Putin och hans stödparti är det enda alternativet för att Rysslands framtida ekonomiska utveckling skall fortsätta att blomstra. Därför var det viktigt för honom att få folkets majoritetsstöd i valet (DN, 4 dec 2007). Formuleringarna ”det handlar om tradition” och ”odemokratiska reflexer” påvisar även ett mönster av dispositionella orsaksförklaringar. Det är dock svårt att tolka en ensidig tendens till ett dispositionellt eller situationellt orsaksförklarande bland ledarsidorna.

Frågan om ledarna använder ”judgemental heuristics” kan enklast besvaras med ett ja, det gör de. I skrivierna kring det ryska valet hänvisar många ledare i DN till tidigare val eller historiska situationer. En ledare väljer att förklara det odemokratiskt genomförda ryska valet med hjälp av hänvisningar till historien, att valen i ryssland tidigare gått till genom odemokratiska metoder. DN hänvisar då till valet 1993 där Boris Jeltsin valdes till president (DN, 5 dec 2007). Även hänvisningar till tsartiden används, detta i samband med en jämförelse till historien (DN, 30 nov 2007). De historiska hänvisningarna tyder på att ledarskribenterna använder sig av tumregeln representativitet.

Det finns även något mindre inslag av tumregeln tillgänglighet, dvs. att DN kan ha förutfattade meningar om vår granne i öst, i formuleringarna ”valutgången brukar vara given på förhand” (Putin kommer igen, DN 30 okt) och ”en ny gammal styrelseform för Ryssland” (DN, 30 nov 2007). Men över lag är denna tumregel svårhittad i vårt material av DN.

4.3 Hufvudstadsbladet (HBL) om parlamentsvalet.

Hufvudstadsbladet för en blandad kritik i sina kommentarer om det ryska valet. Vissa ledare är kritiska till vilka möjligheter som oppositionspartier hade för att bli valda men anmärkning riktas även mot hur valet har genomförts. ”Ryssland döljer inte vems vilja det är som gäller” (DN, 14 sep 2007) och ”Den normala demokratiska konkurrensen har kväst” (HBL, 27 nov 2007). Den senare ledaren liknar valet vid ett parti schack där Vladimir Putin är den obestridda schackmästaren och där oppositionsledaren Garri Kasparov i denna sortens schack inte har en chans ”schack matt långt innan partiet inleddes”. Vilket kan ses som ett exempel på de dispositionella orsaksförklaringarna till valresultatet.

Men det finns även vissa ledare som väljer att använda situationella förklaringar. I de fallen används de då främst till en mindre kritisk ton till valet. I Hufvudstadsbladet den 2 december skriver tidningen att ”demokratin i Ryssland är trots allt inte totalitär” och ”Ryssland är inte färdigt ännu” HBL hänvisar då till att folket faktiskt återigen har röstat fram Putin, främst på grund utav ett hopp om en fortsatt positiv ekonomisk utveckling i landet.

Det är svårare att urskilja användandet av de så kallade tumreglerna (Judgemental heuristics) bland Hufvudstadsbladets ledare, över lag förekommer inte historiska hänvisningar eller förutfattade antaganden om Ryssland.

Dock finns mindre exempel på den representativa tumregeln från den 4 december i HBL, två dagar efter valet. Här förekommer vissa historiska liknelser av den nyvalda duman med DDR och dess pro forma partisystem. Skribenten menar att de partier som ska till synes vis vara opposition till Enade Ryssland, inte är det eller har en minimal oppositionell makt. I en annan ledare förekommer även liknelser med diktaturer med tanke på den personifiering av Putin och den nationalistiska andan som han fört fram under valkampanjen:

Dessvärre kan man lika väl hitta många mindre smickrande historiska exempel på folkvalda ledare som genom ett starkt personfixerat, nationalistiskt och omvärldskritiskt ledarskap förvandlat sina länder till farliga diktaturer. (HBL, 27 nov 2007).

Detta citat kan inte bara ses som en användning av representativitet men även av tillgänglighet eftersom HBL indirekt påpekar likheterna mellan rysslands utveckling och kända auktoritära diktaturer såsom det tyska tredje riket.

5 Gasledningen genom Östersjön

5.1 Bakgrund.

Under år 2007 har en fråga kommit att överskugga allt annat i Östersjöregionen. Det handlar om ett projekt som, om det nu genomförs som planerat, kommer att bli historiskt. Debatten kring projektet har redan nu antagit näst intill historiska proportioner och den svenska och finska pressen har varit fullt sysselsatta med att bevaka dess utveckling under året. Projektet har fått både politiska och personliga konsekvenser för en stor del av Europas politiska etablissemang och kommer med största sannolikhet att förbli ett hett ämne under det kommande året.

I slutet av år 2006 presenterar det rysk- tyska bolaget Nord Stream planerna på att bygga en 120 mil lång gasledning längs med Östersjöns botten. Gasledningen har som syfte att förse Tyskland med rysk naturgas. Tanken är att Tyskland, genom förbindelsen, i förlängningen ska bli en ingång för rysk gas till hela den europeiska unionen. Enligt de beräkningar som företaget gjort, och som grundar sig på det internationella energiorganets (IEA) siffror, kommer Nord Stream att stå för en fjärdedel av det europeiska importbehovet, på 230 miljarder kubikmeter gas, år 2015. Detta faktum har resulterat i att den Europeiska unionen har utsett gasledningen till ett prioriterat projekt och kallat det ett nyckelprojekt för den Europeiska säkerheten och energiförsörjningen (www.nord-stream.com).

Gasledningens sträckning tar sin början i ryska Viborg och slutar i den tyska staden Greifswald. På sin väg mellan dessa två städer passerar den genom Rysslands, Finlands, Sveriges, Danmarks och Tysklands ekonomiska zoner och i Rysslands och Tysklands fall även genom ländernas territorialvatten. Den presenterade sträckningen har utvärderats under flera år. Enligt Nord Streams egna uppgifter granskades alternativa sträckningar och förbindningsplatser under åren 1997- 1999 och efter dessa beräkningar och överläggningar enades alla parter om att den nu presenterade sträckningen var den mest lämpliga. Efter att förslaget stött på patrull vid det möte som samtliga, till Östersjön angränsande, länder hållit gjordes ytterligare studier kring ledningens sträckning. Dock har inga nya omdanande ändringar framkommit och processen har nu gått in i en mer diplomatisk fas mellan de berörda länderna (Ibid).

5.2 DN om north stream

Den planerade gasledningen har tagit upp en stor del av det mediala utrymmet under det senaste året. Den har behandlats ur alltifrån militära till rent personliga perspektiv och fått en särställning i den nordiska samhällsdebatten. I vår analys av de ledarartiklar som publicerats i Dagens nyheter under året letar vi efter tydliga exempel på de tidigare nämnda tumreglerna och dispositionella samt situationella orsaksförklaringar. Dagens nyheteras olika ledarskribenter tycks alla ha en snarlik bild av hur Ryssland bör uppfattas av omvärlden och varför de agerar som de gör.

I en av de ledare som vi har analyserat tas Sveriges utrikesminister Carl Bildts personliga inblandning i den ryska gasindustrin upp. I ledaren *Bildts tystnad om gasen* konstaterar DN att den ryska gasindustrin kopplar ett ekonomiskt järngrepp kring utländska politiker och lyckas då, som i Bildts fall, köpa sig tystnad. DN tar upp det faktum att Bildt, vid den aktuella tidpunkten, ägde optioner i det ryska gasföretaget Vostok Nafta. Ett företag som i sin tur har lagt i princip alla sina tillgångar i aktier i världens största naturgasföretag Gazprom. DN fortsätter resonemanget kring Bildts optioner som följer:

Gazprom styrs i praktiken av den ryska statsmakten. Redan här finns en, låt vara indirekt, koppling mellan utrikesminister Bildt och ryske presidenten Vladimir Putin som inte luktar enbart pengar (DN, 11 jan 2007).

Detta resonemang måste sägas bygga på tumregeln kring tillgänglighet och förutfattade meningar. Genom att meningen avslutas som den gör låter DN sina läsare tolka in egna åsikter och orsaksförklaringar kring Bildts agerande. Detta är möjligt genom att svenska folket har en relativt god kännedom om Carl Bildt och hans politiska agerande under de senaste 20 åren.

Vidare fortsätter DN att slå an en ganska skarp ton mot Ryssland och kanske framförallt mot president Vladimir Putin i sina ledare:

Utländska politiker har också konstaterat att Nord Stream redan nu fyller den funktion som Ryssland och president Putin sannolikt avsett, nämligen att splittra och försvaga EU: s gemensamma politik (DN, 11 jan 2007).

DN saluför åsikten att Rysslands energiexport är en del i ett sedan tidigare planerat upplägg att skapa splittring inom Europa. I samma tidning, den 14 februari, skriver man följande på ledarplats:

Men det skulle krocka med Putin- Rysslands återvunna stormaktsambitioner och önskan att kunna bedriva utpressning mot besvärliga grannar som Polen, Ukraina, Vitryssland och Baltikum (DN, 14 feb 2007).

Återigen försöker ledarskribenten, i det här fallet Per Jönsson, måla upp en bild av ett typiskt ryskt agerande. Han anspelar också på det ryska historiska arvet ”återfunna stormaktsambitioner” och använder sig av historiska anknytningar i sin attributionsprocess. Denna struktur, med historiska jämförelser, får lätt

Ryssland att framstå som en bakåtsträvande stat utan möjlighet att genomföra en, med västliga mått mätt, acceptabel förändringsprocess.

Tidningen beskriver Rysslands agerande på i princip samma sätt som Højelid beskriver de militära incidenterna i sin avhandling. DN applicerar ett aggressivt beteendemönster och en underliggande fientlig inställning till sin omvärld på Ryssland. Landets energiexport beskrivs i första hand som ett verktyg för att utöva utpressning på omvärlden. Den ekonomiska aspekten tycks i många fall sekundär.

Ett annat perspektiv som utkristaliseras i DN: s ledare är det starkt personbaserade fokus som läggs på Ryssland och dess ledare. President Putin målas kontinuerligt ut som den onde, sluge och fientliga medans hans företrädare Boris Jeltsin beskrivs som en förnyare och en sann demokrat:

På Jeltsins tid behövdes ingen rädas Ryssland. Men det var då det (DN, 14 feb 2007).

Återigen känns den antagande och konspiratoriska tonen igen i kommentarerna. Skribenten baserar sin ståndpunkt på en dispositionell orsaksförklaring, Rysslands agerande är inget nytt påfund utan bara ett dåligt undangömt beteende som nu återkommer i ny dräkt. Genom en historisk anknytning kan han polarisera skillnaderna mellan det forna Jeltsin- Ryssland och dagens Putinstyrda Ryssland. DN framställer tiden då Jeltsin huserade i Kreml som undantaget som bekräftar regeln. Det vi nu ser är Rysslands rätta ansikte. Detta resonemang visar även på användandet av tumregeln för representativitet. Självklart finns det också en tillgänglighetsaspekt på resonemanget. Jeltsins tid vid makten är fortfarande närtidshistoria och skribenten kan utgå ifrån egenupplevda erfarenheter.

På ledarplats, den 16 januari, publicerar DN en text skriven av Julia Timosjenko Ukrainas nuvarande premiärminister. Artikelns rubrik är *Förhandla inte bort vår frihet* och tar upp EU: s relationer till Ryssland. Timosjenko uppmanar Europa att inte låta sig luras av Ryssland och att det historiska våldsamma arvet fortfarande vårdas väl.

Efter kalla kriget har det antagits att Rysslands fientliga intentioner upphört att existera[...] Men självklart gäller de. [E]konomiska och politiska reformer är viktiga mål, men de kan aldrig ersätta seriösa försök att hålla tillbaka den djupt rotade ryska expansionismen (DN, 16 jan 2007).

Med dessa ord ger Timosjenko tydligt uttryck för en åsikt som till mycket stor del grundar sig på dispositionella orsaksförklaringar. DN låter här en utländsk politiker ge sin syn på hur Europa bör behandla Timosjenkos grannstat Ryssland. Åsikterna som kommer fram tycks gå hand i hand med de som DN själva har presenterat på ledarsidan under året. Timosjenko fortsätter med följande motivering:

Men de har ingen rätt till den sfär av inflytande som tsarer och kommissarier begärde i 300 år (DN, 16 jan 2007).

Det tycks som om Timosjenko gör allt för att skapa ett fientligt debattklimat mellan EU och Ryssland. Genom att sälja på sin och Ukrainas bild av Ryssland

spär hon på de redan spända förhandlingspositionerna som EU och Ryssland intagit.

DN befäster sin fördomsbaserade och dispositionellt förklarade Rysslandsbild genom Per Ahlins ledare, *Ryssland förlorar också soft power*, publicerad den 19 januari. Ahlin skriver följande angående det faktum att Ryssland, genom sitt förhållningssätt gentemot sina grannar, förlorar vänner:

Vad som driver Kreml kan vara svårare att förstå. Är det den gamla stormaktsrollen som spökar? Är det en känsla av att naturtillgångarna ger friheter på den internationella arenan? Eller ser vi resultatet av att omvärlden låtit Putin husera ostört så länge att han blivit immun mot kritik? Sannolikt är det en kombination, och det är inget lugnande konstaterande (DN, 19 jan 2007).

DN, genom Ahlin, kommer här fram till att det är svårt att se orsakssambandet i Rysslands agerande. Lika fullt tvekar inte tidningen över att komma med ett eget svar. De historiska likheterna plockas fram och bilden av det fientliga Ryssland känns igen ”Sannolikt är det en kombination, och det är inget lugnande konstaterande.”

5.3 HBL om north stream

När det gäller Hufvudstadsbladets bevakning av Nord Streams gasledning genom östersjön har vi, utifrån de databaser vi använt oss av, kunnat se ett betydligt mindre utbud av ledarartiklar jämfört med Dagens nyheter. Vi ser dock inte att det begränsade materialutbudet hindrar oss från att genomföra en analys av hur finsk media har speglat Ryssland under året. Vårt övriga material från HBL ger oss en klar bild av tidningens hållning.

HBL, har speglat Nord Streams gasledning med ett starkare fokus på situationella orsaksförklaringar jämfört med sin svenska kollega DN. Tidningen har under året riktat mycket fokus på hur gasledningen kan ses som en del av ett större sammanhang. I en ledarartikel som publiceras den 14e december 2007 skriver HBL följande:

Putins regim värnar om råvaror energi, allt medan Ryssland missar chansen att utvecklas till en mångsidig ekonomi. Det likaså toppstyrda Kina handlar annorlunda (HBL, 14 dec 2007).

Detta resonemang är ett bra exempel på hur HBL lyfter fram Ryssland som en aktör på den världspolitiska arenan. De använder sig av en situationell orsaksförklaring och fokuserar på hur den ryska utvecklingen står sig i förhållande till andra stater. I exemplet med just Kina belyser man det faktum att Ryssland inte är en hegemon inom ämnesområdet auktoritära stater.

HBL fortsätter i samma anda genom att beskriva Ryssland och dess ekonomi med dessa ord: ”Ekonomi i vårt östra grannland uppvisar motsättningar, överraskningar, motgångar – och enorma vinstmarginaler. Det är typiskt för

riskfyllda ekonomier i utveckling.”(HBL, 14 dec 2007) Här tar man upp Rysslands fantastiska ekonomiska utveckling där de, på bara några få år, har gjort sig enorma inkomster på sin export av främst naturgas. HBL konstaterar att det Ryssland vi ser idag är en ekonomi i utveckling. De beskriver vinsterna som ett naturligt resultat av en ekonomi på uppgång. HBL presenterar Ryssland mer som en spännande, potentiell handelspartner och trycker på att energiexporten i första hand är en ekonomisk faktor.

6 Slutsatser

Attributionsteorin hjälper till för att kunna se en mer distinkt skillnad mellan olika tidningar. Genom de analysvariabler som vi använt oss av har vi till en viss extent kunnat urskilja olikheter mellan DN och Hufvudstadsbladets rapporteringar kring Ryssland. Av det analyserade materialet kan vi dra slutsatsen av att DN har en mer cynisk ton i sin rapportering än vad HBL har. Detta hävdar vi eftersom vi kan se en högre frekvens av tillämpningen av tillgänglighetstumregeln i DN:s ledare.

DN har en förmåga att använda sig av en incidentliknande beskrivning av framförallt Rysslands agerande i frågan om gasledningen. DN lägger större vikt vid att måla ut Ryssland som en fientlig aktör gentemot sin omvärld. Enligt DN är Rysslands motiv till sitt agerande kring gasledningen i Östersjön oftast säkerhetspolitiskt inriktade. DN:s ledarskribenter målar upp Ryssland som en isolerad aktör som endast agerar för egen vinnings skull. Tidningens bild av Ryssland är en stormakt som är omöjlig att påverka. Hufvudstadsbladet å sin sida speglar, enligt oss, Ryssland på ett sakligare och mindre kritiskt sätt i sina ledare. De har en mer utspelsbetonad formulering i sina ledare, där möjligheterna betonas snarare än problemen.

Båda tidningarna är dock eniga om huvuddragen i problematiken. Tidningarna ser gasledningen som ett eventuellt hot mot den nationella säkerheten för staterna kring Östersjöregionen. Dock är DN:s ståndpunkt lättare att urskilja genom en hårdare kritik mot agerande. Detsamma gäller uppfattningen om det ryska parlamentsvalet, båda tidningarna belyser och ställer sig bakom de fyra punkter som OSSE presenterade och som belyser den odemokratiska valprocessen. Vidare anser båda tidningarna att den odemokratiska utvecklingen i Ryssland är osund för det internationella samarbetet. En annan gemensam nämnare är tidningarnas historiska hänvisningar. Populära historiska referenser är tsarväldet, Jeltsintiden och det forna Sovjet. (HBL, 4 dec. DN 30 nov).

Skillnaderna tidningarna emellan visar sig dock ganska snabbt efter att ha läst igenom vårt valda material. Vår svenska tidning lägger större vikt vid OSSE:s valrapport. Enligt DN:s rapportering kan inget gott komma ur utvecklingen i Ryssland. Det känns som ett skyggglapps beteende av DN att ständigt måla upp bilden av Ryssland som en hotfull aktör gentemot väst. HBL å sin sida har ett mer öppet förhållningssätt till utgången av det ryska parlamentsvalet. De medger förvisso att oppositionen inte blev rättvist behandlad, men samtidigt pointerar de att en stor majoritet av väljarna valde att lägga sin röst på Putins stödparti Enade Ryssland (HBL, 2 dec 2007). HBL är också noga med att pointera fördelarna för omvärlden att samarbeta med ett ekonomiskt allt starkare Ryssland.

6.1 Utvärdering av attributionsteorin

När vi här tänkte kritisera (eller värdera om man så vill) den använda teorin kommer vi att utgå från vårt eget resultat av det empiriska materialet. En kritisk punkt med teorin är att den härstammar från den kognitiva socialpsykologin, alltså att den är ampassad för individnivå. I det sammanhanget som vi väljer att applicera teorin är dock på en stat, som egentligen är en annan sorts aktör jämfört med en individ. Att försöka förklara Rysslands handlingar genom dispositionella orsaksförklaringar, med andra ord, förklaringar som syftar till personlighetsdrag kan vi tycka vara en aning problematiskt. Kan man överhuvudtaget hävda att en stat som helhet har en personlighet med vissa specifika karaktärsdrag?

Även Höjelid påpekar i sin avhandling att viss kritik kan riktas mot användandet av en teori på en stat, som är avsedd för individen. Dock kan man invända att ledarna i våra utvalda tidningar ofta i sin kritik mot Ryssland fokuserar på Putin som den onda aktören och inte Ryssland som helhet. Det är inte Ryssland som är aktör som granskas, utan snarare den ryska staten, Putin eller Kreml. Detta var inte fallet när Höjelid genomförde sin undersökning.

Attributionsteorin kan ibland även hävdas vara alltför statisk, mekanisk och generell (Höjelid, 1991, s. 30). Det kan även vi gå i god för efter vår genomförda analys. Många gånger uppfattar vi analysvariablerna för situationella och dispositionella orsaksförklaringar som otillräckliga för att förklara ledarnas resonemang. Många gånger är situationerna i hög grad mer komplexa och ledarna har i många fall olika vinklingar på situationerna. Många ledare nämner oftast ryssland som ett allt större säkerhetshot i diskussionen kring det svenska försvaret eller EU:s säkerhetspolitik, men även EU:s oeniga ståndpunkt kring rysslands energipolitik. Detta tycker vi kräver mer djuplodade förklaringsmodeller för att göra tidningarnas ledare rättvisa.

Vi kan se genom vår analys att det går att urskilja att tidningarna använder sig av både situationella och dispositionella orsaksförklaringar, likaså använder tidningarna sig, mer eller mindre, av tumregler i sin rapportering.

6.2 Jämförelse med Höjelids resultat

När vi ska jämföra skillnader och likheter mellan de båda arbetena måste vi ha vårt något differentierade upplägg i åtanke. Vi har förvisso utnyttjat samma teori

och använt oss av samma metod som Höjelid, men gjort ett avsteg när det kommer till indelningen i incidenter och utspel. I Höjelids arbete tas flera exempel på både militära incidenter och politiska utspel i regionen upp. Under den tidsperiod som vi valt för vår analys har den nordiska regionen varit förskonad ifrån militära incidenter. Vi har istället utgått ifrån de, i våra ögon, två enskildt största händelserna i Ryssland som påverkat den nordiska regionen. Utifrån de två händelserna, Nord Streams gasledning genom Ötersjön och det ryska parlamentsvalet, har vi analyserat om våra valda tidningar beskriver Rysslands agerande med en utspels- eller en incidentretorik. Detta är förvisso en skillnad, men grundresonemanget är fortfarande detsamma.

När det kommer till jämförelsen med Stefan Höjelids doktorsavhandling är likheterna ofrånkomliga. Vi har använt oss attributionsteorin och, i största möjliga mån, försökt replikera Höjelids metod. Således skulle det vara mycket märkligt, för att inte säga misslyckat, om det inte fanns likheter mellan våra arbeten. När vi har analyserat våra ledare har vi utgått ifrån de dispositionella respektive situationella orsaksförklaringarna för att beskriva tidningarnas syn på Ryssland. Det vi kommit fram till, nämligen att DN har en mer fördömande syn på Rysslands agerande medan HBL har en mer positiv och tillåtande syn på Rysslands agerande, liknar i stora drag det som framkommer i Höjelids arbete. Han skriver bl.a att DN, vid utspelsanalyserna, ”menar att utspelen inte är ärligt menade[...]” (Höjelid 1991 s. 98). Han fortsätter i samma avsnitt med att konstatera följande: ”Föga överraskande intar Hufvudstadsbladet en i huvudsak positiv inställning till alla utspel.” (Höjelid 1991 s. 99). Tidningarnas hållning gentemot Ryssland tycks således vara densamma som vid tiden för Höjelids avhandling.

Den största skillnaden ligger i vad tidningarnas åsikter baserar sig på. I Höjelids avhandling framkommer det att DN bygger sina åsikter på situationella orsaksförklaringar. Ryssland agerande ska enbart ses som propaganda och alla utspel är endast till för att ställa sig in hos omvärlden. I vår analys av DN:s kommentarer ser vi snarast en motsatt orsaksförklaring. I vår analys blir bilden snarare att DN bygger sina åsikter på föreställningen att Ryssland agerar som de alltid gjort. Det dras en mängd historiska paralleller och Ryssland snarast som en statisk aktör än som en anpassningsbar och inställsam sådan.

I analysen av hur de sk. ”judgmental heuristics” används av tidningarna finns det klara likheter. Framförallt hos DN känns de historiska anknytningarna igen. Precis som i Höjelids arbete kan även vi konstatera att DN gärna refererar till ett tidigare ryskt agerande för att förenkla annars ganska komplexa situationer. I HBL:s fall är väl snarast likheten att det hos oss, precis som hos Höjelid, har varit svårare att finna något tydligt mönster när det gäller användandet av ”judgmental heuristics”. De har som sagt en väldigt tolerant hållning och tolkning av Ryssland och dess agerande.

7 Referenser

- Höjelid, Stefan, 1991. *Sovjetbilden I nordisk press. Svenska, norska och finländska reaktioner på sovjetiskt agerande*. Lund: Lund Political studies.
- Fiske, t, Susan – Taylor, E, Shelley, 1991. *Social Cognition*. second edition. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Storseger, 2007. "Storseger för Putins stödparti" *Svenska Dagbladet* 3 december 2007.
- Wijnblad, Olof, 2007. "Dumaval inte rättvist" *Dagens Nyheter* 3 december 2007.
- Bildts, 2007. "Bildts tystnad om gasen" , *Dagens Nyheter* 11 januari 2007.
- Timosjenko, Julia, 2007. "förhandla inte bort vår frihet", *Dagens Nyheter* 16 januari 2007.
- Ahlin, Per, 2007. "Ryssland förlorar också "soft power"", *Dagens Nyheter* 19 januari 2007.
- Jönsson, Per, 2007. "Befogad rysskräck", *Dagens Nyheter* 14 februari 2007.
- Ahlin, Per, 2007. "styrd rysk demokrati", *Dagens Nyheter* 28 november 2007.
- Tsarens, 2007. "Tsarens arvtagare", *Dagens Nyheter* 30 november 2007.
- Vinnarens, 2007. "Vinnarens vapen", *Dagens Nyheter* 2 december 2007.
- Ahlin, Per, 2007. "Inte godkänt för Ryssland", *Dagens Nyheter* 4 december 2007.
- Ekdal, Niklas, 2007. "Sanning och konsekvens", *Dagens Nyheter* 5 december 2007.
- Arhippainen, Max, 2007. "Gubben ur Putins låda", *Hufvudstadsbladet* 14 september 2007.
- Arhippainen, Max, 2007. "Putin vågar inte vinna ärligt", *Hufvudstadsbladet* 27 november 2007.
- Bjon, Sylvia, 2007. "Matpriset och nationalismen väger tyngre än relationer", *Hufvudstadsbladet* 2 december 2007.
- Månsson, Björn, 2007. "Raz Putin, dva Putin, tri Putin" *Hufvudstadsbladet* 4 december 2007.
- Sundell, Björn, 2007. "Ryssland inte bara kontinuitet" *Hufvudstadsbladet* 14 december 2007.
- Ohlsson, T Per, 2007. "Liten lektion", *Sydsvenska dagbladet* 5 augusti 2007.
- www.nord-stream.com. 16 december 2007.